

TFK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: eesti keel ja kirjandus	Õppeaine: kirjandus
Kooliaste: II	Klass: 6. klass	Tundide arv: 2
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused)		
<p>Kirjandus on alates 5. klassist eraldi õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Eesmärgistatud lugemine, eri lugemisviiside ja -mudelite kasutamine, lugemisülesannete täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine toetab õpilase kujunemist oskuslikuks lugejaks. Põhikooli kirjandusõpetuses loetakse õpilastele lähedasi ja olulisi teemasid käsitlevaid ilukirjandusteoseid, mis aitavad mõista inimestevahelisi suhteid ja arendada empaatiavõimet, kujundada õpilase lugemisharjumusi ning tugevdada tema sisemist motivatsiooni lugeda. Põhikoolis on kohustuslik lugeda igas klassis vähemalt neli tervikteost.</p> <p>Lugemisharjumuse teket toetab tihe koostöö kooli- ja piirkonnaraamatukoguga (Karlova harukogu) - õpilased külastavad õppeaasta jooksul korduvalt raamatukogu, et valida endale lugemisvara ja osalevad temaatilistes õpitubades.</p> <p>Eri liiki ilukirjandustekste, nii tervikteoseid kui ka tekstikatkendeid lugedes saab õpilane erinevaid lugemis- ja analüüsikogemusi, arendab oma interpreteerimis- ja sünteesivõimet, täiendab oma keelepädevust, sh sõnavara ja õigekeelsust, keelekujundite ja metakeele tundmist, suhestab ennast aktuaalsete eluliste teemade ja probleemidega, kujundades seeläbi mina- ja maailmapilti.</p> <p>Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust (sh tüvitekste, klassikateoseid). Et toetada paikkondlikku identiteeti ja teadvustada rahvapärimuse rolli kultuuris, pööratakse kirjandusõpetuses tähelepanu regionaalsele kirjandusele ja folklooripärandile.</p> <p>Tartu Forseliuse Koolis väärtustatakse traditsioonilisi kirjandusüritusi: veebruarikuus toimub kooli kauaaegsele eesti keele ja kirjanduse õpetajale Vello Saagele pühendatud luulekonkurss. Kirjandusnädala raames korraldatakse õpilastele omaloomingupäeva, kus kirjandushuvilised saavad väljendada end nii proosas kui ka luules. 30. jaanuaril tähistatakse koolis eesti kirjanduse päeva ja 14. märtsil emakeelepäeva.</p> <p>Õppeprotsessis pakutakse õpilasele rohkesti omaloomingulisi, sealhulgas kirjandusteoste, teistele tekstidele ja oma elamustele tuginevaid kirjutamiskogemusi, et ergutada ja väärtustada loovust ning tuua esile oma isikupära ja anne. Eneseväljendusoskuse igakülgse arendamise huvides analüüsib õpilane tekste ja katsetab omaloomingut nii kirjalikult kui ka suuliselt. Suulised sooritusülesanded, sh jutustamine ja esitamine on olulised just jagamis- ja tagasisidekogemuse saamiseks.</p> <p>Kirjandustundides tegeleb õpilane ka aimetekstidega, mis on seotud kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega (nt elulugu, intervjuu autoriga), ja meediatekstidega, mis vahendavad kirjandusteoste kohta arvustavaid seisukohti (nt raamatututvustus, arvustus, blogi). Võimalusel kutsutakse “Kirjanik kooli” projekti abil kooli erinevaid loomeinimesi, kes tutvustavad õpilastele oma tööd ja loomingut.</p>		

Tartu Forseliuse Kool on loonud 4.-8. klassidele erinevaid lõiminguprojekte, kuhu on kaasatud erinevad õppeained, sh kirjandus.

Õpitulemused	Õppesisu: metoodilised soovitusel, sh õpistrateegiate rakendamine, diferentseerimise võimalused <i>(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamiseni; kuidas toetada)</i>
<p>1) Õpilane loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost.</p>	<p>1) Õppeaasta jooksul loetakse läbi vähemalt 4 tervikteost. Tervikteosena loetakse läbi: E. Raud „Kalevipoeg”, Fr. R. Faehlmann „Müütilised muistendid”. Teiste teoste valikul lähtutakse klassi eripäradest ja õpilaste huvidest.</p>
<p>2) Õpilane loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist.</p>	<p>2) Ainetundides tegeletakse tõhusate lugemisstrateegiate õpetamisega ja suunatakse õpilasi neid strateegiaid iseseisvalt kasutama.</p>
<p>3) Õpilane tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust.</p>	<p>3) Õpilased teevad loetud raamatutest ja nende autoritest esitlusi, koostavad plakateid ning kirjutavad lühiarvustusi ja kommentaare.</p>
<p>4) Õpilane loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aine- ja meediatexte, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi.</p>	<p>4) Ainetundides juhendatakse õpilasi kasutama lisaks paberkujuliste väljaannetele ka veebimaterjale ning õpetatakse allikaid kriitiliselt hindama.</p>
<p>5) Õpilane kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikaid.</p>	<p>5) Ainetundidesse lõimitakse tõhusaid lugemisstrateegiaid ja eesti keeles õpitud teadmisi (nt fakt ja arvamus). Lisaks trükistele tegeletakse digisisu kriitilise hindamisega.</p>
<p>6) Õpilane väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri.</p>	<p>6) Ainetundides käsitletakse kodukohaga seotud tekste (nt Tartuga seotud muistendeid jms) ja autoreid (nt O. Lutsu jt).</p>
<p>7) Õpilane õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri.</p>	<p>7) Võimalusel külastatakse erinevaid kultuuriasutusi (aktiivõppeprogrammid). Koostöös Karlova-Ropka harukogu raamatukoguga osalevad õpilased sügisel üksiku saare teemalises töötoas (seotud lõiminguprogrammiga “Ökosüsteemid”). Kevadel osaletakse ulmekirjanduse töötoas.</p>

8) Õpilane eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid.

9) Õpilane nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeoleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust.

10) Õpilane koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte.

11) Õpilane nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte.

12) Õpilane iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist.

13) Õpilane järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut.

14) Õpilane rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta.

15) Õpilane kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste.

16) Õpilane osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteostest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd.

8) Käsitletavate mõistete kohta ristsõna koostamine ja lahendamine. Mõisteid harjutatakse ja kinnistatakse mänguliste tegevuste kaudu, nt kokku tuleb viia mõiste, selgitus ja näitetekst.

9) Luule kujunditest õpitakse ära tundma ja kasutama epiteeti, võrdlust ja isikustamist. Luuletajatest käsitletakse Ilmar Trulli, Contrat, Leelo Tungalt, Ellen Niitu ja Hando Runnelit. Õpilased valivad aasta jooksul analüüsimiseks erinevaid luuletusi ning õpivad kahte luuletust ilmekalt (peast) esitama.

10) -

11) Raamatut analüüsid harjutatakse rühmatööoskusi. Soovituslikud rühmatöö meetodid raamatu analüüsimiseks: mosaiikmeetod, maailmakohvik, ümberpööratud klassiruum, õppimine õppeülesannete koostamise kaudu jms. Harjutatakse arutluse kirjutamist.

12) Ainetundides pööratakse tähelepanu järeltunde tegemisele (põhjus-tagajärg seoste analüüsimine).

13) -

14) Õpilane tunneb erinevaid veebipõhiseid andmebaase ja keskkondi (digipädevus), kust infot leida tundmatute sõnade ja väljendite kohta, nt sõnaveeb.ee ja folklore.ee keskkond, sünonüümisõnastik, riimisõnastik.

15) Õpistrateegiana suunatakse õpilast kasutama mõistekaarti või kava.

16) Ainetundides töötatakse lisaks individuaalselt ka paarides ja väiksemates gruppides.

<p>17) Õpilane esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.</p> <hr/> <p>18) Õpilane mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele.</p> <hr/> <p>19) Õpilane jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale.</p> <hr/> <p>20) Õpilane jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal.</p> <hr/> <p>21) Õpilane kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.</p>	<p>17) Õpilastele tutvustatakse võtteid, kuidas õppida luuletust pähe. Õpilastel on võimalus osaleda traditsioonilisel Vello Saage luulevõistlusel.</p> <hr/> <p>18) -</p> <hr/> <p>19) Jutustamisel toetutakse kavapunktidele.</p> <hr/> <p>20) Jutustamisel toetutakse kavapunktidele.</p> <hr/> <p>21) Õpilastega analüüsitakse teoseid esialgu üheskoos, seejärel suunatakse iseseisvale tööle. Mudeldamise võimalus, sh näidislahendused väikerühmadele või tuge vajavatele õpilastele.</p>
<p>Õppesisu</p>	
<p>Eno Raud „Kalevipoeg”; Fr. R. Faehlmann „Müütilised muistendid”; Harry Potteri sari / C. Paolini „Eragon” / J. Tolkien „Kääbik”; E. Bornhöhe „Tasuja”; O. Luts „Kevade”; imemuinasjutud; James Krüss „Timm Thaler ehk Müüdüd naer”; S. Rannamaa „Kadri“ / J. Parijõgi „Teraspoiss”; O. Preussler „Krabat”; üks vabalt valitud luulekogu.</p>	
<p>Põhimõisted</p>	
<p>Kava, dialoog, draama- ja proosateksti erinevused, teema, põhiidee, kõnekäänd, vanasõna, kirjeldus, päevik, hiiu- ja vägilasmuistendid, müüt, eepos, teemamapp, karikatuur ehk pilkepilt, imemuinasjutt, tsitaat, ajaloojutustus, mälestusjutustus.</p>	
<p>Digipädevused</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● Andmete, info ja digisisu hindamine: neid allikaid analüüsidest eristab fakti ja arvamust, olulist ebaolulisest. ● Andmete, info ja digisisu jagamine: jagab sisu erinevates piiratud kasutusõigustega veebikeskkondades. ● Kodanikuaktiivsus digikeskkonnas: sooritab õppetööga seotud ülesandeid kooli valitud digitaalsetes õpikeskkondades. ● Viisakas käitumine digikeskkonnas: järgib internetis suhtlemise reegleid oma tegevustes. ● Digitaalse identiteedi haldamine: teab, kuhu ja kelle poole probleemide puhul pöörduda (vanema, õpetaja, veebikonstaabli). ● Digiseadmete kaitse: põhjendab, miks on vaja digiseadmeid kasutades järgida turvameetmeid. 	
<p>Seos lõiminguplaanidega (pealkiri ja hüperlink)</p>	<p>Praktilised tööd</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● “Antiikkultuur”: https://docs.google.com/document/d/1RBNY 	<ul style="list-style-type: none"> ● Teemamapi koostamine. ● Karikatuuri joonistamine päevakajalise

[A7rnAbbxWA_fKiY9wU1rqX_rTIY4/edit#heading=h.haicvxxk6hue](https://www.wa.gov/education/haicvxxk6hue)

sündmuse kohta.

- Intervjuu tegemine lapsevanema (vanavanemaga), mille põhjal tuleb kirjutada mälestusjutustus.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) õpib tundma kirjandust ja pärimust rahvuskultuuri osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- 2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet;
- 4) õpib tundma ilukirjandusteose poeetikat, iseloomustab ja võrdleb teose tegelasi, kirjeldab süžeed ja olustikku ning sõnastab peamõtte, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;
- 5) loeb, analüüsib ja mõistab jõukohase keerukusega eri žanris laste- ja noortekirjandust nii eesti kui ka maailmakirjandusest, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;
- 6) rikastab lugedes oma mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.